

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK ÉS
INCIDENSEK

*Havi összefoglaló
2015. július*

BRÜSSZEL INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	3
Vezetői összefoglaló	5
A Tett és Védelem Alapítvány	6
Brüsszel Intézet	6
Összefogás	7
A jelentésről	8
Módszertan	10
Antiszemita gyűlölet-cselekmények – 2015. július	14
Támadás	14
Gyűlöletbeszéd	14
További antiszemita gyűlölet-cselekmények	16
Közösségi hírek, reakciók	17
Hivatalos és civil reakciók	18
Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról	21
Egyéb hírek	22
A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos ügyei	23
A hónap krónikája	25
Kapcsolat és támogatás	27
Felhasznált irodalom	28
Impresszum	30

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem egyik legfontosabb feltétele a helyzet pontos ismerete, az antiszemitizmus valódi elterjedtségének vizsgálata. A Tett és Védelem Alapítvány egyik célja éppen a kérdést övező ismerethiány felszámolása. Ennek eszköze többek között a folyamatos és szakmailag megalapozott közéleti monitoring tevékenység, mivel a tényleges információk összegyűjtése, elemzése nélkül nem lehet valós védelmet biztosítani a közösség számára. A monitoring eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel közzé teszi.

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: az antiszemita gyűlölet bűncselekményekkel, illetve a gyűlölet motiválta incidensekkel. A jelentés ezt a kettőt összefoglalóan gyűlölet-cselekményeknek nevezi. Mindkettő esetében fontos kritérium, hogy azok elkövetésekor azonosítható az antiszemita motiváció. Míg azonban az előbbieket a büntetőjog szerint bűncselekményeknek minősülnek, az utóbbiak ezt a szintet nem érik el. A teljes kép felrajzolásához azonban mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

Az antiszemita gyűlölet-cselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Az események regisztrálásán kívül fontos azok különböző jellemzőinek számbavétele is. A dokumentálás során ezért egyrészt rögzítjük

a cselekmények helyszínére, elkövetőjére, célpontjára, következményeire vonatkozó adatokat. Másrészt különböző cselekménytípusokat is megkülönböztetünk.

A Tett és Védelem Alapítvány júliusi monitoring tevékenysége nyomán négy antiszemita gyűlölet-cselekményt azonosított. Egy eset a támadás kategóriájába esik: egy BKK ellenőr „hajléktalan zsidó kurvá”-nak nevezett egy jegy és bérlet nélkül utazó személyt, majd megtépte a haját. Három további eset pedig a gyűlöletbeszéd kategóriájába esik: egy férfi a Budapest Pride-on szétfeszített Dávid-csillagot ábrázoló pólót viselt; egy Facebook profillal rendelkező személy golyóval vagy kötéllel fenyegette meg – többek között – a zsidókat; valamint egy férfi a testére tetovált birodalmi sassal és egy horogkereszttel jelent meg a balatonlellei strandon. Július hóban egy olyan eset történt, amely a További antiszemita gyűlölet-cselekmények részbe kerül, mivel nem bizonyítható az antiszemita szándék. Jelentésünkben továbbá számos, a magyarországi holokauszthoz, antiszemitizmushoz kapcsolódó eseményről adunk hírt.

A Tett és Védelem Alapítvány 2015 júliusában nem tett feljelentést, viszont az EMIH és a TEV által benyújtott alkotmányjogi panaszt befogadta az Alkotmánybíróság.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

Az antiszemitizmus jelensége nem új keletű Magyarországon. A korábban tapasztalt gyűlöletbeszéd azonban egyre jobban eluralkodik a közéletben. A helyzetet súlyosbítja, hogy a nyíltan antiszemita, rasszista nézeteket valló Jobbiknak negyvenhárom országgyűlési képviselője van, így az antiszemita gyűlöletbeszéd a parlamentben, valamint szervezett rendezvényeken is sokkal inkább megjelenik. Ezek a tényezők hívták életre

a Tett és Védelem Alapítványt. A Tett és Védelem Alapítvány a hazai jogrendszer által biztosított civil szerveződési lehetőségek közül az alapítványi formát választotta; bejegyzése 2012 novemberében történt meg. Az Alapítvány a romló minőségű közbeszéd, a kirekesztés, az antiszemitizmus táptalaját adó ismerethiány, valamint az atrocitások és a törvényszegések elleni erélytelen jogi fellépéssel szemben kíván új alternatívát nyújtani.

BRÜSSZEL INTÉZET

Az antiszemita gyűlöletcselekmények monitorozását a Tett és Védelem Alapítvány által életre hívott Brüsszel Intézet, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) által kidolgozott és javasolt módszerek alapján végzi. Az Intézet, a monitoring munka során, az antiszemita jelenségeket különböző, standardizált források által nyújtott információk alapján rögzíti és elemzi. Az incidenseket hét különböző kategóriába soroló monitoring munka forrásai többek között: az Intézet saját Kutatási és Incidenskövetési Csoportjának forrásai, a sajtóban és a közmédiában fellelhető információk, valamint a kormányzati szervekkel kötött megállapodás keretében lehetőség nyílik a bírósági, a bünyügyi és egyéb államigazgatási területek adatbázisaiban fellelhető releváns adatok felhasználására is. Az Intézet létrehozta és üzemelteti az 51 00 000 számon elérhető FORRÓDRÓT-ot, melyen antiszemita és zsidóellenes megnyilvánulások bejelentésére nyílik lehetőség. A Brüsszel Intézet kutatási terve a havi rendszeres monitoring-jelentések közzétételén túl magába foglalja egy átfogó, a zsidóságot érintő, kvalitatív és kvantitatív módszereket is alkalmazó kutatást, valamint az egész társadalomra kiterjedő felmérést az antiszemitizmus jelenlegi helyzetével kapcsolatban. A program részét képezi továbbá egy olyan differenciált képzési program kialakítása, mely az állami ügyintézés különböző szintjei és szereplői számára biztosít felkészítést a rasszista és antiszemita jelenségekkel kapcsolatos fellépésről, eljárásokról iskolai és továbbképzés-rendszerű tananyagok formájában.

Összefogás

A Tett és Védelem Alapítvány bejegyzett civil szervezet. Az Alapítvány munkájában közreműködők között vannak a statsquo/chábád EMIH, a reform irányzatú SzimSalom vezető személyiségei és az irányzatoktól független, de a társadalom

elismert tagjaiként számon tartott emblematikus személyiségek egyaránt. Az Alapítvány kurátorai megjelenítik a Magyarországon működő legfontosabb zsidó vallási és kulturális irányzatokat és így szimbolikusan is kifejezik, hogy az antiszemitizmus elleni fellépés mindannyiunk közös ügye.

A JELENTÉSRŐL

A magyarországi antiszemitizmus megítélése, kezelése sokszor rendkívül szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A tényleges helyzet megismerése a valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele, ezért a Tett és Védelem Alapítvány feladatának tekinti, hogy pontos és minél teljesebb képet adjon a magyarországi antiszemitizmus mértékéről. Ennek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek¹ monitorozása. Ennek eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel teszi közzé. A havi beszámolókon kívül minden évben részletesebb elemzéseket is magába foglaló összefoglaló jelentést készít az adott évben elkövetett cselekményekről. A gyűlölet bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekmény típusoktól. Ezek a bűncselekmények egyfajta üzenetnek tekinthetők, így túlmutatnak magán a cselekedeten. Ez a többletjelentés a társadalom különböző szinterein manifesztálódik: az egyén, a megtámadott csoport és végül az egész társadalom szintjén. Az áldozatok pszichológiailag, érzelmileg nagyobb traumát élhetnek át. Ennek a cselekménytípusnak nagy hatása van arra a csoportra nézve is, amelyhez a megtámadott egyén tartozik. Ezen cselekmények áldozatai sokszor felcserélhetőek, mivel számtalan esetben a támadás nem egy bizonyos személyre

irányul, hanem bárkire, aki az adott – éppen megtámadott – csoport tagja. Éppen ezért ezen csoport tagjai érzelmileg szintén involválódnak, illetve attól félhetnek, hogy a jövőben ők maguk is ilyen előítélet motiválta bűncselekmény célpontjaivá válhatnak. Ezek a cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Az ilyen esetek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve is súlyos következményekkel járhat. (Levin és McDevitt 1999, 92–93; OSCE/ODIHR 2009a, 19–21; OSCE/ODIHR 2009b, 17–18; Perry 2001, 10)

Általánosságban elmondható, hogy kevesebb gyűlölet-cselekményt jelentenek, illetve dokumentálnak, amint amennyi valójában megtörténik. Az áldozatok sokszor nem jelentik ezeket a rendőrségnek. Ennek több oka lehet. Egyrészt sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik ezeket az eseteket, akár a felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat. Az áldozatok érezhetnek szégyent is vagy tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül. Az alulminősítés is sok esetben előfordul, vagyis a hivatalos szervek nem állapítják meg a gyűlölet motivációt. Éppen a civil szervezetek azok, akik segíthetnek ezen problémák orvoslásában. Különösen hasznos lehet az állami szervekkel – például rendőrséggel, ügyészséggel – való együttműködés.² A civil szervezetek által készített jelentések alkalmasak lehetnek arra, hogy

1 Ezek részletes definícióját lásd a Módszertan részben.

2 Jó példa erre a Community Security Trust (CST) és a londoni, illetve a manchesteri rendőrség együttműködése. (CST 2013)

a hivatalos szervek figyelmét felhívják az országban elkövetett, gyűlölet motiválta cselekményekre. Az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendek rajzolhatók fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra való terelésében, elláthatják

az áldozatok védelmét, illetve más módokon segíthetik őket. Ezek a szervezetek közvetítőként is szolgálhatnak az áldozatok és a rendőrség között. (OSCE/ODIHR 2009b, 34–36)

MÓDSZERTAN

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. Jelentésünkben a kétféle cselekményt együttesen gyűlölet-cselekményeknek nevezzük. Ezeket az EBESZ a következőképpen definiálja³ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál⁴

gyűlölet motiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető-törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. A magyar büntetőjog kétféle gyűlölet-bűncselekményt nevesít: a közösség tagja elleni erőszak, valamint a közösség elleni uszítás büntettét. Az újonnan elfogadott Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekményekről szóló XXI. fejezetének 216., valamint a köznyugalom elleni bűncselekményekről szóló XXXII. fejezetének 332. paragrafusa foglalkozik ezekkel. A

közösség tagja elleni erőszak büntette akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet azért, mert az valamely védett csoporthoz tartozik, bántalmazza, kényszeríti. Ezen kívül akkor is, ha riadalomkeltésre alkalmas kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít. A büntett csak akkor valósul meg, ha ennek konkrét sértettje van. A közösség elleni uszítás leginkább gyűlölet-beszédet jelent, és a tényállás megállapításának feltétele, hogy azt nagy nyilvánosság előtt követik el. Az uszítás nem konkrét személy, hanem egy csoport ellen irányul. Fontos kiemelni, hogy más bűncselekmények is minősülhetnek úgy, hogy azokat rasszista indítékkal követték el. Ebben az esetben a bíróságnak súlyosabb ítéletet kell hoznia.⁵ (TASZ 2012, 3–4) Ezekon kívül a Btk. 333. paragrafusa a nemzetiszocialista rendszer bűnei tagadásának büntettéről szól. A 335. paragrafus pedig a különböző önkényuralmi jelképek (többek között horogkereszt, SS-jelvény, nyilaskereszt) terjesztését, nagy nyilvánosság előtti használatát és közszemlére tételét tiltja.

A gyűlölet incidensek meghatározásának módjairól trendjeiről 2013 májusi jelentésünkben részletesen írtunk. Ezen kívül ott ismertettük a nemzetközi szakirodalom ezzel kapcsolatos megállapításait. Jelentésünkben olyan gyűlölet-bűncselekményeket

3 A gyűlölet bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, azonban a gyakorlati munkában nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

4 Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény. (OSCE/ODIHR 2009a, 24) Ennek általunk való kezeléséről lásd később.

5 A Btk. szó szerint nem tartalmazza a rasszista indítékot, de például az „aljas indok” minősítést kimeríti, ha valaki ilyen indítékkal követ el bűncselekményt.

és gyűlölet-incidenseket mutatunk be, amelyek motivációja antiszemitizmus. Ilyen cselekménynek számít minden, ahol annak elkövetője, célpontja, módszere vagy üzenete erre utal. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos, hogy csak abban az esetben beszélhetünk antiszemita motivációról, ha kifejezetten a zsidósághoz való tartozás feltevése miatt választotta az elkövető az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő. A monitorozás során gyűlölet-cselekménynek tekintünk egyrészt mindent, ami a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába esik. Ezek lehetnek a büntetőtörvénykönyv által nevesített bűncselekmények (közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban más a büntetőtörvénykönyvben szereplő tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható. A gyűlölet-incidensek azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített⁶, indikátorok vizsgálata alapján döntünk arról, hogy az adott tettek lehetett-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlölet-cselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Különösen fontosak számunkra az áldozatok bejelentései. Ha az áldozat nekünk nem tud vagy nem akar bejelentést tenni, akkor egy közvetítő bevonásával értesülhetünk az incidensről. Ilyen közvetítő lehet az áldozat hozzátartozója, ismerőse, az eset tanúja vagy egy másik civil szervezet. A bejelentések megkönnyítését szolgálja az Alapítvány – korábban említett – huszonnégy órás telefonos

Forró Drótja. Ezen kívül lehetőség van online bejelentésre, amelynek során a bejelentő még inkább megőrizheti anonimitását.

Az Alapítvány deklarált célja, hogy kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel lehetséges, hogy az áldozat először hozzájuk fordul vagy egy szemtanú őket értesíti.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: a televízió, a rádió, valamint a sajtó nyomtatott, illetve internetes változata. A jelentés lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

Ezen médiumok monitorozását egyrészt fizetett szakemberek látják el professzionális sajtófigyelés keretei között, másrészt önkéntesek is folyamatosan figyelik a médiumokat és a kinyert információt továbbküldik a Brüsszel Intézet munkatársainak feldolgozására. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint a média egy mind nagyobb szeletét folyamatos monitorozás alatt tarthassuk. Ez kiterjed nagyjából az összes fogható TV- és rádióadóra, az összes nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, illetve az interneten nem csupán a hírportálok, de a közösségi oldalak és a szélsőséges, uszító honlapok monitorozására is. A monitorozás folyamata szisztematikusan, pontosan kidolgozott sztenderdek alapján történik.

A monitorozott gyűlölet-cselekmények közül vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban olyanok is, amelyeket rögzítünk, azonban a havi statisztikába nem számítjuk bele.⁷

⁶ Ezeket a *Módszertan* későbbi részében mutatjuk be.

⁷ Ennek kialakításához felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

Gyűlölet-események, amelyek beleszámítanak a statisztikába

- csak Magyarországon történt gyűlölet-események; függetlenül attól, hogy az áldozat magyar állampolgár-e
- minden cselekedet, esemény, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom vagy ahol a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó
- azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény, épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társult további explicit antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják követ])
- antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon, amelyeket jelentettek a Tett és Védelem Alapítványnak
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihelyezése egyes zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha azok túlmennek a politikai közlésen és hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, amelyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek

Gyűlölet-események, amelyek nem számítanak bele a statisztikába

- Magyarországhoz, magyarországi zsidósághoz kötődő antiszemita gyűlölet-cselekmények, amelyek valamilyen nem tartoznak a statisztikába (például: nem Magyarországon történtek)
- gyűlölet kifejezések, amelyek honlapokon, kommentekben és online fórumokon rendszeresen

megjelennek és nem érkezett róluk személyes bejelentés a Tett és Védelem Alapítványhoz

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Korábban említettük, hogy különböző indikátorokat használunk, amelyek segítségével valószínűsíthető, hogy az adott cselekedet elkövetésének motivációja előítélet volt. Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, a cselekmény helyszínére, időpontjára, az esemény esetleges előzményeire vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen milyen-akár büntetőjogi – következményei.

Az egyes cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeinek megragadása is. Az esetek tipizálását kétféle módon is elvégezzük. Az egyik kategória-rendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, holokauszt-tagadás.

A másik kategorizáláskor a Nézzünk szembe a tényekkel! ajánlása alapján hétféle cselekménytípust különböztetünk meg, amelyek a következők (CEJI 2012, 10–12):

- Emberölés
  - halált okozó személy elleni támadás
- Súlyos fizikai erőszak
  - személy elleni támadás, amely súlyos testi sértést okozhat
  - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
  - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek meghallhatnak

- bombák és levélbombák
- emberrablás
- Támadás
  - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos
  - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
  - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is ide értve, amikor a dobás célt tévesztett
- Rongálás
  - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
  - tulajdon meggyalázása
  - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet
- Fenyegetés
  - egyértelmű vagy konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
  - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt
  - zaklatás
  - rágalmozás

- Gyűlöletbeszéd
  - nyilvános gyűlöletbeszéd
  - virtuális gyűlölet
  - sértő magatartás
  - egynél több címzettnek elküldött sértő írás
  - irodalom és zene
- Diszkriminációs esetek

Fontosnak tartjuk a gyűlölet-cselekmények kontextusba helyezését is. Ezek a tettek ugyanis nem légtüres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amiben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó. (Perry 2001, 8) A statikus adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.⁸ Az idősoros adatok elemzések pedig mindenképpen gondot fordítunk majd az események dinamikájának bemutatására.

⁸ Éppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) az Anti-Defamation League jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLET-CSELEKMÉNYEK

2015. július

ATett és Védelem Alapítvány júliusi monitoring tevékenysége nyomán négy antiszemita gyűlölet-cselekményt azonosított, amelyek közül egy a támadás, három a gyűlöletbeszéd kategóriájába tartozik.

Támadás

Zsidóztak egy BKK buszon

Budapest

Forrás: Tett és Védelem Alapítvány

Július elején a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) egyik buszjáratán egy személy érvénytelen jegy és bérlet nélkül utazott, így nem tudta utazását igazolni a járművön utazó BKK ellenőr felé. Az ellenőrzés tettelegességig fajult, mivel az ellenőr ezután megtépte a személy haját, majd „*bajléktalan zsidó kurvá*”-nak nevezte. A buszról leszállva folytatódott a verbális inzultus. A bejelentő kérésére, aki az eset elszenvedője volt, további adatokat nem közlünk.

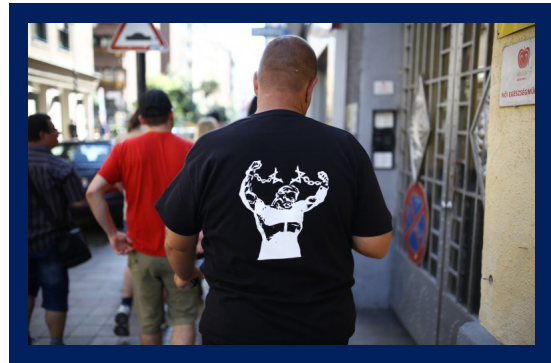
Gyűlöletbeszéd

Antiszemita póló a Pride-on

Budapest

Forrás: !!444!!!

Július 11-én tartották a 20. Budapest Pride felvonulást, amelyen az ellentüntetők között a !!444!!! fotósa egy olyan férfit fényképezett le, akinek pólóján egy férfialak éppen széttépi a kezét béklyóba kötő Dávid-csillagos, láncos bilincset.

Antiszemita póló, Forrás: !!444!!!

Antiszemita, rasszista fenyegetés a Facebookon

Magyarország

Forrás: Tett és Védelem Alapítvány

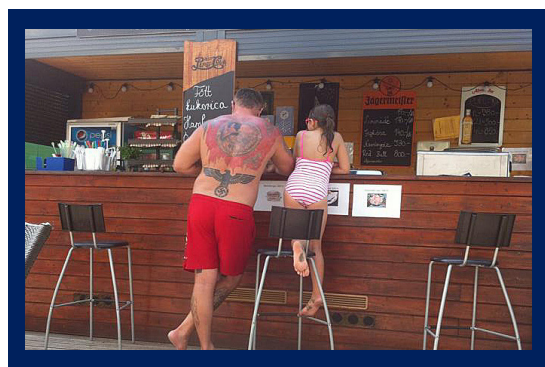
Július 20-án érkezett az Alapítványhoz az a bejelentés, amely szerint július 16-án K. K. Facebook profillal rendelkező személy az alábbi szövegezésű mémet tette ki borítóképének: „*Ha Magyarországra jössz, és zsidó, cigány, vagy néger vagy, takarodj vissza oda ahonnan jöttél mert nálunk csak golyó vagy kötél jár a fajtádnak!*” (szöveghű idézet). A kép formátuma megegyezik a Magyarország kormánya által szervezett »Nemzeti konzultáció a bevándorlásról és a terrorizmusról« elnevezésű kampány plakátjainak formátumával.

K. K. által megosztott borítókép, *Forrás: Facebook*A kormány által szervezett kampány egyik plakátja: „*Ha Magyarországra jössz, nem veheted el a magyarok munkáját!*”, *Forrás: Index**Tetovált jelképek*

Balatonlelle, Somogy megye

Forrás: Index

Az Index július 21-i cikkében mutatta be azt a fényképet, amelyen egy olyan férfi vásárolt egy balatonlellei standon, akinek a hátára a németországi nemzetiszocialista uralom alatt használt címere, egy birodalmi sas és egy horogkereszt volt tetoválva.

A férfi a balatonlellei strandon, *Forrás: Index*A nemzetiszocialista uralom idején használt címer, *Forrás: Internet*

TOVÁBBI ANTISZEMITA GYŰLŐLET-CSELEKMÉNYEK

A Tett és Védelem Alapítvány monitoring tevékenysége során 2015 júliusában egy olyan esetet azonosított, amely nem képezi részét a statisztikának, mivel az antiszemita szándék nem egyértelmű.

Eltávolítottak egy emléktáblát Kőszegen

Kőszeg, Vas megye

Forrás: Vas Népe Online

Július 22-én éjszaka egy vagy több személy eltávolította a kőszegi egykori rabbiház falán

elhelyezett emléktáblát, amelyet május 11-én avattak újra. Az emléktábla az 1943-45 között megkínzott és megölt munkaszolgálatos bajtársak emlékét őrizte. A tábla eltűnését július 23-án észlelte egy kőszegi lakos. Véleménye szerint az emléktábla eltávolításának oka nem anyagi haszonszerzés volt, mivel a tábla nem fémből készült.

Az esettel kapcsolatos további információkat a Hivatalos és civil reakciók részben ismertetjük.

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

Interaktív oktatófilm a gyűlöletkeltés ellen

Magyarország, Egyesült Államok

Forrás: MTI

Az M1 csatorna július 24-én számolt be arról, hogy Hasulyó János és Szatmári Gergő »*Never again*« címmel interaktív oktatófilmet készített a gyűlölet és a gyűlöletkeltés ellen. Hasulyó János elmondta, hogy az alkotás először a holokauszt témájával foglalkozó történelmi filmként indult, azonban a végső verzió elkészülte előtt tesztvetítést tartottak fiataloknak, és az ő visszajelzéseik alapján teljesen átalakították a koncepciót. „*Gyűlölet mindig is volt és lesz, csak az a nem mindegy, hogy a felnövő generáció hogyan kezeli a kérdést*” – fogalmazott Hasulyó. Azt is elmondta, hogy a filmmel pozitív példát is kívántak közvetíteni a tolerancia mindennapi

működéséről. Szatmári Gergő hangsúlyozta, hogy a társadalom minden szegletéből igyekeztek megszólítani embereket, így interjú készült magyar holokauszt-túlélőkkel, angol focidrukkerrel, Bőjte Csabával és az Oscar-díjas színésszel, John Voighttal is. Köves Slomó, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) vezető rabbija a filmben elmondta, hogy a Holokausztban van valami, ami minden XX. századi, de talán az összes világtörténelmi borzalomtól eltérővé teszi. Embereket ipari szinten táborokba gyűjtöttek csak azért, hogy kiirtsák őket, erre nem nagyon van példa a történelemben. Andrew Friedman, Los Angeles megye önkormányzatának vezetője, kifejtette, hogy az antiszemitizmus olyan, mint a rák: terjed. Terjedését csak oktatással és a különböző kultúrák megismerésével lehet megállítani.

HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK

Debrecen közgyűlése határozatban ítélte el Ágoston Tibor tettét

Debrecen, Hajdú-Bihar megye

Forrás: MTI, Népszabadság

A Népszabadság július 2-i cikkében számolt be arról, hogy a Debrecen városi közgyűlés ügyrendi bizottsága ki fogja vizsgálni azt a lakossági beadványt, amely méltatlansági eljárást⁹ kezdeményezett Ágoston Tibor jobbkios önkormányzati képviselő ellen. A magányszemély indoklása szerint a képviselő kijelentései alkalmasak arra, hogy a szavazók által belé vetett közbizalmat gyengítsék, megingassák. Majd így folytatja: támogatható Vona Gábor Jobbik elnök azon törekvése, hogy a párton belüli „*vadhajtásokat*” el kell távolítani a néppártosodás érdekében, és a képviselőknek ki kellene zárniuk a közgyűlésből Ágostont, aki képviselőhöz méltatlanul viselkedett

Papp László, Debrecen polgármestere, július 24-én, a Debrecen város közgyűlésének zárt ülése után tartott rögtönzött sajtótájékoztatón elmondta, hogy a közgyűlés határozatban ítélte el a holokamuzó Ágoston Tibort, aki 2014 januárjában szándékosan holokamuként és holokasztként utalt a holokausztra, ahogyan arról akkori havi jelentésünkben mi is beszámoltunk. Papp László kifejtette: a méltatlanság kimondásának nem voltak meg a jogszabályi feltételei, de a közgyűlés ezúttal is szükségesnek tartotta elítélni Ágoston

Tibor jobbkios képviselő magatartását. „*Semmilyen tekintetben nem elfogadható, hogy valaki viccet csináljon belőle, relativizálja, vagy tagadja a holokausztot, a világtörténelem legnagyobb bűnét.*”

Hozzátette: a zsidó közösség tagjai megbecsült, értékes polgárai Debrecennek, és fontos érdek, hogy a városban működő felekezetek közötti egyetértést senki ne tudja megbontani. A közgyűlés „*morális és politikai értékrendje alapján*” elítélte Ágoston Tibor magatartását, és felszólította, hogy kövesse meg az érintett zsidó közösséget és Debrecen valamennyi polgárát – ismertette a határozatot Papp László.

Bírósági ítélet született egy közösség tagjai elleni erőszak ügy kapcsán

Pécs, Baranya megye

Forrás: bama.hu

A bama.hu, Baranya megyei hírportál július 3-án ismertette, hogy egy 26 éves siklói lakhelyű férfit pénzbüntetésre ítélték jogerősen. A fiatal férfi két társával 2014 januárjában kétféle, egy hungarista portálról letöltött plakátot ragasztott ki Siklóson. Az egyik plakáton egy katonai egyenruhás személy a jobb kezében egy kivont kardot tartott, bal kezében egy Dávid-csillagos férfit lógatva a pajeszánál fogva, alatta pedig a „*Csatlakozz a harchoz!*” felirat volt látható. A másik plakát pedig egy halálfejes Európa térképet ábrázolt, amelyre a több bevándorló, kevesebb munka, több adó, romló közbiztonság üzenetet írták.

⁹ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény kimondja, hogy „*méltatlanság miatt a képviselő-testület határozatával megszünteti annak az önkormányzati képviselőnek a megbízását, (a) akit szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték; [...] (f) aki a vele szemben megindított bírósági eljárást lezáró jogerős bírósági döntés végrehajtását akadályozza, vagy azt neki felróható módon elmulasztja.*” Méltatlansági eljárást bárki kezdeményezhet adott város polgármesterénél.

2013 novemberében a BKK egyik járművén is feltűnt a fent leírt plakát, *Forrás: Tett és Védelem Alapítvány*

A Siklósi Járásbíróság 2014 októberében közösség tagja elleni erőszak elkövetéséért próbára bocsátotta és pénzbüntetéssel sújtotta az elkövetőket, azonban figyelmen kívül hagyta, hogy a büntetett hárman követték el, aminek alapján az csoportosan elkövetett minősítést kaphatott volna. Ebben az esetben az elkövetőkkel szemben nem alkalmazhattak volna próbára bocsátást és pénzbüntetést, csakis letöltendő vagy felfüggesztett börtönbüntetést. Miután az ügyész nem fellebbezett, ezért bár a másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú ítélet minősítését csoportosan elkövetett büntetettre változtathatta, amelyet meg is tett, azonban az elsőfokú ítéletet súlyosítani nem tudta. A Pécsi Törvényszék helybenhagyta a N. Z.-re kiszabott 90 ezer forintos pénzbüntetést. A másik két elkövető büntetéséről nem rendelkezünk információkkal.

Vádemelés Orosz Mihály Zoltán ellen

Nyíregyháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Forrás: MTI

Zsíros Zsolt, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei

Főügyész vezetője az MTI-hez eljuttatott július 15-i közleményében azt írta, hogy a Nyíregyházi Járási Ügyészség folytatólagosan elkövetett, közösség elleni uszítás büntette miatt vádat emelt Orosz Mihály Zoltán, Érpatak független polgármestere ellen.

A vádirat lényege szerint Orosz Mihály Zoltán 2014 nyarán egy ünnepségen a község polgármestereként beszédet mondott az önkormányzat épülete előtt. *„A beszéd célja az volt, hogy a hallgatóságban bizonyos csoportokkal szemben félelemérzést, ellenszenvet, gyűlöletet alakítson ki, egyidejűleg az általa hamisan beállított támadással szembeni fellépésre buzdított”* – ismertette a főügyész.

Zsíros Zsolt a vádiratot idézve elmondta, a vádlott az önkormányzat alkalmazásában lévő személlyel Izrael vezetőit ábrázoló bábukat akasztatott fel, nyakukba megalázó tartalmú feliratot helyeztetett, valamint megtaposott egy Izrael zászlaját utánzó, de szabadkőműves jelképeket tartalmazó papírlapot. A polgármester a rendezvény utáni hagyományörző megemlékezésen is gyűlöletkeltésre alkalmas beszédet tartott. Mindkét eseményről felvételt készített és felrakatta az internetre.

Az ügyészség felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását, valamint a sérelmes internetes adattartalmak végleges hozzáférhetetlenné tételét indítványozta.

Feljelentést tettek Kőszegen

Kőszeg és Szombathely, Vas megye

Forrás: Kőszeg régen és most Facebook profil, Vas Népe Online

A További antiszemita gyűlölet-cselekmények részben ismertettük, hogy ismeretlenek

eltávolították a kőszegi egykori rabbiház falán elhelyezett emléktáblát.

A »Kőszeg régen és most« Facebook profil július 23-án tette közzé a Kőszegi Európa Ház Egyesület közleményét, amelyben az elnökség közölte, hogy aznap feljelentést tettek a Kőszegi Rendőrkapitányságon.

Márkus Sándort, a Szombathelyi Zsidó Hitközség elnökét nagyon megdöbbenette a kőszegi eset, hiszen anyagi haszonszerzés nem vezethette a tolvajokat. *„Döbbenetes ez számomra azért is, mert Szombathelyre vagy a megyéinkre egyáltalán nem jellemző az antiszemitizmus”* – reagált Márkus Sándor a Vas Népe Online július 27-i cikkében.

A „holokamuzó” nő ellátogatott a Múzeumba
Budapest

Forrás: Népszabadság, Tett és Védelem Alapítvány

2015. áprilisi jelentésünkben ismertettük, hogy a Szegedi Járásbíróság 2015. április 16-án jogerős ítéletet hozott annak a nőnek az ügyében, aki 2014 decemberében Rudolf Höss¹⁰ budapesti látogatása

kapcsán a következő hozzászólást írta: *„Hagyjuk már ezt a holokamut, s különben is ha igaz is mi köze a férfinak nagyapja tetteihez ???...”* (szöveghű idézet).

Az ítélet másfél év próbára bocsátotta a nőt, és elrendelte pártfogói felügyeletét, valamint különös magatartási szabályként előírta a vádlottnak, hogy látogasson el Budapesten a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontba.

A nő július 29-én látogatott el az Emlékközpontba, ahol külön tárlatvezetést szerveztek neki. A látogatásra Pásztor Tibor, a Tett és Védelem Alapítvány munkatársa is elkísérte. A tárlatvezetés után a hölgy elmondta, hogy a látogatás megrázó hatást tett rá, és azt is, hogy felfoghatatlan számára, hogy képes ilyesmire az emberiség. Pásztor Tibor leszögezte: a TEV nem akar mindenkit nácinak bélyegezni, akinek tudatlanságból vagy forrófejűségből néhány rossz szó kicsúszott a száján. Az sem cél, hogy növeljék a börtönök telítettségét. Az Alapítvány elsősorban oktatással és ismeretterjesztéssel szeretne küzdeni az antiszemitizmus ellen, ugyanakkor a holokauszttagadás nem lehet alternatívája a valóságnak.

10 Reiner Höss unokája. Reiner Höss egykor auschwitzzi koncentrációs tábori parancsnok volt.

HÍREK ÉS VÉLEMÉNYEK A MAGYARORSZÁGI ANTISZEMITIZMUSRÓL

Július hónapban nem azonosítottunk olyan eseményt, amely a magyarországi antiszemitizmussal kapcsolatos lenne.

EGYÉB HÍREK

*A tervezett Hóman Bálint szobor
Székesfehérváron: több szervezet is tiltakozik*
Egyesült Államok
Forrás: ATV, Népszabadság

Júniusi jelentésünkben ismertettük, hogy június 12-én Székesfehérvár közgyűlése támogatta, hogy Székesfehérvár belvárosában szobrot emeljenek Hóman Bálintnak.

Az Anti-Defamation League (ADL) nevű amerikai székhelyű, zsidó civil szervezet július 8-án felszólította a magyar kormányt, hogy vesse el az antiszemita Hóman Bálint Székesfehérvárra tervezett szobrának ötletét. *„Hóman Bálint támogatta a zsidóellenes törvényeket, szimpatizált a náciakkal és miniszter volt az antiszemita Horthy-rezsimben”* – mondta Abraham H. Foxman, az ADL amerikai igazgatója. *„Nagyon rossz üzenetet közvetítene a magyar társadalomnak, ha szobrot emelnének a tiszteletére”. „Orbán Viktor miniszterelnök elkötelezett híve a zéró toleranciának az antiszemitizmust illetően, ez egy tökéletes alkalom, hogy ezt alkalmazza is”* – mondta a szervezet elnöki tisztségét 1987 óta betöltő Foxman. *„Fel sem kéne merülnie, hogy egy ilyen borzalmas múlttal rendelkező személy szobrot kaphasson Magyarországon.”*

Az ATV ugyanezen a napon számolt be arról, hogy a Zsidó Világkongresszus (WJC) levélben kérte Székesfehérvár polgármesterét, hogy hagyjon fel azzal a tervével, hogy szobrot állít Hóman Bálintnak. Ronald S. Lauder, az WJC elnöke egyúttal arra kérte Orbán Viktor miniszterelnököt, hogy akadályozza meg a szobor felállítását. *„Hetven évvel a második világháború vége után elfogadhatatlan, hogy egy város szobrot állítson egy ismert antiszemitának, aki kulcsszereplője volt a zsidóüldözésnek a háború éveiben”* – írta a szervezet elnöke. Heisler András, az WJC alelnöke a levélben kifejtette: *„Hóman Bálint emblematikus figurája volt a magyar zsidók megalázásának és deportálásának. Ő egy antiszemita volt, aki nem érdemel tiszteletet.”*

Július 10-én Lázár János, a Miniszterelnökséget vezető miniszter az ATV kérdésére elmondta, hogy bár a kormány nem foglalkozik történelmi kérdésekkel, válaszolni fognak a WJC levelére, valamint hozzátette: nem ő akar szobrot állítani Hómannak, és hogy Székesfehérvár mit tesz, az az ottani választók és az önkormányzat ügye.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY HIVATALOS ÜGYEI

Az alkotmánybíróság befogadta

Budapest

Forrás: Tett és Védelem Alapítvány

2012. december 20-án Lenhardt Balázs egykori jobbkios országgyűlési képviselő egy nyilvános rendezvényen beszédet mondott és izraeli zászlót égetett. Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) és a Tett és Védelem Alapítvány (TEV) feljelentést tett közösség elleni uszítás (akkor hatályos: közösség elleni izgatás) miatt. Az ügyvel kapcsolatos fejleményeket a

2014. évi »*Antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek Magyarországon*« című jelentésünkben összegeztük. Az ügyben kapott elutasító határozatok végül lehetővé tették, hogy az EMIH és a TEV alkotmányjogi panaszt nyújtson be 2014. május 29-én, hogy a meghozott határozatokat semmisítsék meg.

Az Alkotmánybíróság 2015. július 8-án értesítette a feleket, hogy az alkotmányjogi panasz indítványát befogadták és tárgyalni fogják.

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A Kategória rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

<i>Sorszám</i>	<i>Dátum</i>	<i>Esemény</i>	<i>Kategória</i>
1	július 2., 24.	Debrecen közgyűlése határozatban ítélte el Ágoston Tibor tettét	Hivatalos és civil reakciók
2	július 3.	Bírósági ítélet született egy közösség tagjai elleni erőszak ügy kapcsán	Hivatalos és civil reakciók
3	július 8.	Az alkotmánybíróság befogadta	A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos ügyei
4	július 8., 10.	A tervezett Hóman Bálint szobor Székesfehérváron: több szervezet is tiltakozik	Egyéb hírek
5	július 11.	Antiszemita póló a Pride-on	Antiszemita gyűlölet-cselekmények: gyűlöletbeszéd
6	július 15.	Vádemelés Orosz Mihály Zoltán ellen	Hivatalos és civil reakciók
7	július 16.	Antiszemita, rasszista fenyegetés a Facebookon	Antiszemita gyűlölet-cselekmények: gyűlöletbeszéd
8	július 21.	Tetovált jelképek	Antiszemita gyűlölet-cselekmények: gyűlöletbeszéd
9	július 22.	Eltávolítottak egy emléktáblát Kőszegen	Antiszemita gyűlölet-cselekmények: rongálás
10	július 23., 27.	Feljelentést tettek Kőszegen	Hivatalos és civil reakciók
11	július 24.	Interaktív oktatófilm a gyűlöletkeltés ellen	Egyéb hírek
12	július 29.	A „holokamuzó” nő ellátogatott a Múzeumba	Hivatalos és civil reakciók
13	–	Zsidóztak egy BKK buszon	Antiszemita gyűlölet-cselekmények: támadás

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Alapítvány zsidó szervezetek civil kezdeményezése, amely a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus érte, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

FORRÓDRÓT
(+36 1) 51 00 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján:
www.tev.hu/forrodrot
és facebook oldalán:
[www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-
alapitvany](http://www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany)

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtsük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím:1052 Budapest. Semmelweis utca 19.

Tel: +36 1 267 57 54

+36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>

info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)
- Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 *Audit of Anti-Semitic Incidents*.
- CEJI, 2012. *Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához*. Facing Facts! projekt.
- Chakraborti, Neil és Garland, Jon. 2009. *Hate Crime. Impact, Causes and Responses*. London: SagePublications.
- Community Security Trust (CST). 2013. *Antisemitic Incidents Report 2012*.
- Levin, Jack és McDevitt, Jack. 1999. Hatecrimes. In *Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict*. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.
- OSCE/ODIHR. 2009a. *Hate Crime Laws. A Practical Guide*. Varsó: OSCE/ODIHR.
- OSCE/ODIHR. 2009b. *Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region*. Varsó: OSCE/ODIHR.
- Perry, Barbara. 2001. *In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes*. New York: Routledge.
- Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. *Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány*. Budapest: TASZ.

Impresszum

Kiadó: Brüsszel Intézet Nonprofit Kft.
Szalai Kálmán *ügyvezető igazgató*

Szerkesztők: Dr. Bodó Kristóf *ügyvéd,*
a Tett és Védelem Alapítvány és Brüsszel Intézet jogi képviselője
Dr. Fekete István László *ügyvéd, a Brüsszel Intézet jogi képviselője*
Majoros Kata, *kommunikációs tanácsadó*
Minkó Melinda *kutató,*
a Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoportjának vezetője
Dr. Szegő Krisztina *jogász*
Czintos Emese, *szakfordító*

Támogatás: Bodnár Dániel *filozófus,*
Tett és Védelem Alapítvány Kuratórium Elnöke
Andrew Srulewitch *igazgató, ADL*

A kiadó köszönetét fejezi ki Dr. Kovács András szociológusnak, a CEU professzorának a biztatásért és segítő tanácsokért.

A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a jelentés létrejöttét.

A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a forrás pontos megjelölésével.

2015 Budapest

Tett és Védelem Alapítvány

1052 Budapest. Semmelweis utca 19.

+36 1 267 57 54, +36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>

info@tev.hu